

Recordant

Agrupació Dramàtica Carbonell (I)

per Daniel Sanahuja i Capella

Agraïm i donem gràcies a Josep M.^o Gil, Francesc Torruella, Francesc Tomàs Busquets, Pere Carné, Angel Tomàs Prats i també a tots aquells que en poc o en molt ens han ajudat amb la seva col.laboració a l'ampliació i publicació dels apunts que va deixar EN FRANCESC TOMÀS SOLÉ, component de la Companyia Carbonell, a qui en recordança, dediquem aquest reportatge.

A l'any 1895 varen començar els primers esclats d'entusiasme d'uns quants joves que sentien una immensa afició al teatre, demostrant les seves poques qualitats en les entrades de les cases particulars, primerament al carrer d'Argüelles n.º 77, a casa de l'Àngel Sallent i més enllà al cobert d'en Pau Marsinyach, del carrer de l'Estrella n.º 79.

En aquestes tertúlies s'hi desenrotllaven comedietes sense direcció ni res que s'hi assemblés, si bé pel preu de l'entrada no es podia exigir gaire, puix era de franc.

En el 1896, amb ampliació de personal, formaren una Companyia còmica i amb els seus sacrificis adquiriren un teatre de propietat i decorats de paper. Aquest teatre va quedar instal·lat a l'entrar a mà dreta del carrer Fondo n.º 8 (avui carrer de Sant Cugat).

Allí, tot plegat ja va prendre un caire més seriós. Formaven el dit quadre escènic, Angel Sallent, Ramón Ribera, **Francesc Tomàs Solé**, J. Massagué, J. Solà, J. Virgili i algun altre.

Els diumenges a la tarda, representaven algunes comedietes, assistint-hi bastanta concurrència.

Al cap de sis mesos justos, per raons i malentesos, determinaren plegar. Els més afins a seguir l'obra empresa, de moment varen refugiar-se amb els amics del teatre del carrer de les Comèdies n.º 37. No obstant, les seves activitats no pararen fins que ben reformats i d'acord, varen organitzar una nova Companyia comico-dramàtica, la qual va debutar el 20 de setembre de 1897, sota la direcció de JOSEP CARBONELL, en un teatre instal·lat al carrer de la Salut n.º 183 (a casa de la Miana) o sia a l'última casa del carrer.

Dirigits definitivament per Josep Carbonell, formaren la Companyia els següents elements: R. Ribera, J. Costa i Deu, V. Crusafont, Francesc Tomàs, Agustí Brujas, J. Carreras, A. Paloma,

Josep Carbonell, fundador de la Companyia Carbonell. Debutaren el dia 20 de setembre del 1897 en un teatre instal·lat al carrer de la Salut n.º 183, casa la Miana, amb les obres "CEBES AL CAP", "SACRILEGIO" i "JUSTICIA HUMANA".

J. Duran, Emili Closa, J. Roura, Camil Ibars, J. Reig, J. Casanovas, J. Olivé, J. Solà, B. Lladó, M. Masaveu, J. Virgili, R. Buxadé, J. Mora, P. Fontanet, P. Casanyes, i J. Aguilar.

El debut es féu amb el següent programa: "CEBES AL CAP", "SACRILEGIO" i "JUSTICIA HUMANA", assolint un èxit extraordinari. El veïnat del carrer de la Salut va acollir-los amb molta estima i els corresponia en tots els espectacles que celebraven. A les tardes dels diumenges, alternaven amb uns balls de societat que es veïen molt lluïts, que s'hi reunia un jovent escollit, que es delectava amb la seva bona organització.

Degut al ràpid desenrotllament de la Companyia i per necessitats d'ampliació, degut a les aglomeracions de públic, cada dia en augment, no havent-hi manera de fer la tal ampliació en el dit local, acordaren un nou trasllat al mateix carrer de la Salut n.º 123 (a cal Goïta Pardals).

Davant la seva serietat i estimulament d'activitat, puix el local anteriorment

ocupat ja resultava insuficient, el veï Jaume Olivé, pare d'un dels socis, els feu un oferiment econòmic que acceptaren, adquirint per acord en reunió general, el teatre La Punyalada, de la "Cerveceria de la Rambla" en front dels Camps de Recreu.

Tal adquisició donà per resultat la formació d'un teatre de veïnat, molt perfeccionat, batejant-lo amb el nom de "TEATRE GRANVIA".

La Companyia seguia essent dirigida per en Josep Carbonell.

Els resultats varen esser pràctics, amb els èxits continuats que assolien, prompte pogueren retornar aquella quantitat de pessetes, que el seu bon amic i protector Jaume Oliver (anomenat el Graner del carrer de la Salut) els hi havia facilitat. Podria dir-se que quasi tots vivien només per conservar i engrandir allò per ells creat.

Després de tot un any de constància i veient coronats per l'èxit tots els seus esforços, ja es donaren per satisfets. El més bonic era aquella germanor que els unia a tots plegats.

En ocasió d'absentar-se en Ramon Ribera per haver de traslladar-se a treballar a Figueres, varen organitzar una funció benèfica de comiat, en la vetlla del dia 5 de juny del 1898, acte que resultà un èxit complet i un veritable acoïmentament per part dels amics i admiradors. Uns quants dies abans del comiat definitiu, en el mateix saló-teatre varen obsequiar-lo amb un sopar de germanor.

Al cap d'un quant temps les seves activitats es manifestaren al veï poble de Sentmenat i més enllà a Terrassa. Per cert que ambdues representacions la taquilla no va respondre als seus desigs. En la darrera, o sigui a Terrassa, degut al mal temps, produït per una forta pluja, ni varen començar l'espectacle. Tenien anunciada "LA DOLORES" i no fou possible la seva representació. Havien contractat les actrius, mare i filla, Dolors Muntal i Joana Tressols. La primera d'elles, principalment, els tenia a tots un gran afecte, en observar la seva bona voluntat i seriositat.

Cal remarcar que en totes les funcions presentades en el seu teatre GRAN-VIA, els papers d'actrius els representaven els mateixos joves de la Companyia, i com sia que tots eren escollits i vestien la indumentària femeni-

na d'una manera admirable, semblaven veritables actrius, i el públic, millor dit, el seu públic, hi estava del tot conforme fins al punt que noies i germanes d'ells els brindaven llurs respectius vestits per a les representacions.

Més part entraren a formar part de la Companyia els següents elements: P. Marsiñach, J. Carné, Vicenç Almetztoy, Pau Huguet, Jacint Massanell Creus, J. Gumbert, i V. Bach, tots els quals constituïren un reforç molt considerable.

La Direcció de la Societat va emprendre una gran volada als teatres de la nostra comarca i a més a més, de tant en tant, donaven representacions a Sabadell.

Així s'anaven desenrotllant les seves activitats artístiques, fins que, per desgràcia de tots, en els festes de Nadal de l'any 1903 donaren les darreres funcions sota la direcció de JOSEP CARBONELL, privat per motius de salut d'exercir el dit càrrec, al qual tant amor i entusiasme hi posava. I el 10 de gener del 1904, el seu gran amic i director els deixava per sempre més, acomiadant-se del seu públic que tantes mostres d'afecte els havia donat en el Teatre Cervantes, amb la gran obra dramàtica "TERRA BAIXA" i el tràgic monòleg "MESTRE OLAGUER" d'Angel Guimerà i l'emocionant drama "EL NUVI" de Feliu i Codina.

El procés de la malaltia del seu malaguanyat Carbonell, encara que breu, fou per ells un veritable calvari, i malgrat haver fet tots els esforços possibles per a salvar-lo de la mort, no es pogué evitar el trist desenllaç. L'acte de l'enterrament -cal manifestar-ho sense cap mena d'apassionament- va constituir una gran manifestació de dol de tots els sabadellencs amants de l'art i la bona cultura.

Passats ja uns quants dies de la seva mort, en el mateix Teatre Cervantes li dedicaren una funció de recordança, posant en escena la magnífica obra d'Angel Guimerà "MARIA ROSA". Fou una vetllada necrològica d'aquelles que no queden pas mai oblidades. El teatre registrà un ple a vessar. En els entreactes es llegiren poesies i es pronunciaren parlaments al·lusius al significat de l'acte que se celebrava.

No cal dir que de moment quedaren molt desorientats amb tan gran pèrdua, però la força del seu record els va fer entendre que la seva obligació era intentar poder perpetuar el seu nom i continuar el camí emprès. Per tant, decidiren constituir la seva Societat en forma legal, amb els seus reglaments, perquè així poguessin donar-li el nom del seu

mai prou plorat Carbonell. A continuació es transcriu el text de l'Acta de constitució:

ACTA DE CONSTITUCION

En la ciudad de Sabadell, a 6 de enero de 1905, y en el local del Café Cervantes, a las 4 de la tarde, se reunieron los señores José Brigas, Francisco Tomás, Agustín Brigas, Zenón Huguet, Antonio Combes, Valentín Bach, Pablo Marsiñach, Jorge Maciá, B. Martí, Vicente Almetztoy, Jacinto Massanell Creus, Sebastián Garriga, José Coret, M. Conesa, F. Aymerich, F. Pineda, A. Estrada, S. Prat, M. Bolsoll, J. Roura, P. Prunés, J. Ollé, M. Peydró, R. Vila, i J. Baqués, bajo la presidencia del Presidente de la Comisión Organizadora, para constituir la AGRUPACION DRAMATICA CARBONELL, cuales estatutos fueron aprobados por el excelentísimo señor, y acto seguido se declaró constituida provisionalmente, falta la aprobación de la Superioridad. Seguidamente se procedió a la elección de la Junta Directiva, compuesta de Presidente, Secretario, Tesorero, Recaudador y dos vocales quedando por mayoría los señores V. Bach, Francisco Tomás, A. Brujas, Vicente Almetztoy, P. Marsiñach, y J. Ollé, todos mayores de edad, y en ejercicio de sus derechos civiles y políticos, conforme las Leyes de Asociación. Y no habiendo más asunto a tratar se levantó la sesión a las 7 de la tarde.

V. B.º El Presidente
V. Bach

El Secretario
F. Tomás

Excelentísimo señor:

El infrascrito Presidente de la recién fundada AGRUPACION DRAMATICA CARBONELL, como lo atestigua la copia del Acta de su constitución que acompaño, y con la debida autorización de ella, ruego respetuosamente a V.E. se complazca ordenar la inmediata inscripción de la mencionada Sección al Registro correspondiente, para que pueda ejercer libremente sus atribuciones comprendidas al Reglamento de su pertenencia, sancionado por V.E., y, en

consecuencia, el certificado de la inscripción dicha que proceda.

*Dios guarde a V.E. muchos años.
Sabadell 8 de enero de 1905.*

EL PRESIDENTE
J. Bach

EXCELENTISIMO SEÑOR GOBERNADOR CIVIL DE
BARCELONA

En el diari SABADELL MODERNO del dia 10 de gener del 1905, dessota mateix d'una fotografia de Josep Carbonell s'hi llegeix: "Avuy fa un any que va deixar d'existir nostre benvolgut amic y distingit aficionat al art dramatic en JOSEP CARBONELL. No hem d'oblidat nó, la seva memoria! Tenim encare a l'ànima la fonda punyida que va causarnos tan trista y dolorosa nova.

Qui no'l recorda al amic del ànima!, al amic que ab éll recompartirem les nostres penes y les nostres alegries.....

Si durant la seva existència éll era'l nostre timó, avuy ho segueix essent encare, guiats per la seva memoria.

Es el tribut més gran que podem ferli: NO OBLIDARLO MAY!"

Disposats a continuar, doncs, la meritòria tasca empresa per l'inobidable Carbonell, de moment decidiren, aconsellats pel conegut aficionat Pere Suñé, establir una avinentesa, encara que temporalment, amb el prestigiós aficionat, García, per tal que els dirigís en unes quantes obres.

Així fou que sota la seva direcció el dia 20 d'octubre varen representar "DON JUAN TENORIO", el dia 31, "EL NUEVO TENORIO" i el 4 de novembre "MARIA ROSA", les tres en el Teatre Cervantes.

Més endavant, també temporalment, va encarregar-se de la direcció Joan Carné, amb el qual representaren algunes obres.

El seu propòsit era trobar l'home que convenia a la seva Societat, que tingués la suficient autoritat artística per imposar-se davant dels seus obstacles. Després de cert estat de decadència per dificultats que sempre solen aparèixer quan no hi ha la persona que es necessita, decidiren fer una aliança amb el quadre dramàtic de la Societat Coral Industrial, posat-se al front com a director el conegut aficionat Tomàs Domènech, posseïdor d'intel·ligència sobrada per al dit càrrec.

Aviat engruixiren la seva Societat amb els elements que l'esmentat aficionat tenia sota la seva direcció en el Teatre de la Societat Coral Industrial, els quals foren els següents: A. Rodergas, A. Casas, J. Alsina, R. Figueras, J. Montsech i D. Humbert.

CONTINUARA

